

**Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΣΜΥΡΝΗΣ
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ (ΣΑΜΑΡΑ)**

Μέ συγκλονιστικούς λόγους ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀπευθύνθηκε στό νέο Μητροπολίτη Σμύρνης Βαρθολομαῖο, τόν πρῶτο μετά τή Μικρασιατική Καταστροφή, πού χειροτονήθηκε ἀνήμερα τῆς 94ης ἐπετείου τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἱερομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης:

Ἐν χαρᾷ καί εὐφροσύνῃ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὑποδέχεται σήμερον εἰς τούς κόλπους τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας αὐτῆς ἕνα νέον μέλος, ἕνα νέον στέλεχος, ὑποσχόμενον μέ τά προσόντα του νά τήν διακονήσῃ καί ὡς Ἀρχιερεὺς πιστῶς καί ἀποδοτικῶς: εἶναι ὁ ἀπό πενταετίας καί πλέον Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Βαρθολομαῖος Σαμαρᾶς, ἐψηφισμένος Μητροπολίτης τῆς περιωνύμου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης.

Τέκνον ἐν Κυρίῳ λίαν ἀγαπητόν, μᾶς ἦλθες ἐδῶ εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας ἀπό μίαν Ἐπαρχίαν μας τῶν Νέων Χωρῶν ὅπου εὐόρκως ἱεράτευες. Εὐχαριστοῦμεν καί πάλιν τόν Ἱερώτατον ἀδελφόν ἅγιον Σεβαστείας, ὁ ὁποῖος καί σέ ἐχειροτόνησε καί σέ ἔφερεν ἀργότερον εἰς τό Φανάριον, ἐμπλουτίσας τήν Πατριαρχικήν Αὐλήν καί ἤδη τήν Ἱεραρχίαν τοῦ Θρόνου μέ ἕνα ἱκανόν καί ἄξιον στέλεχος.

Κατά τά 14 ἔτη τῆς παρ' ἡμῖν διακονίας σου, Θεοφιλέστατε Ἐψηφισμένε, ἐπέδειξες προθυμίαν, πιστότητα, ἱκανότητα, ἐργατικότητα, ἀποδοτικότητα εἰς τήν ἐργασίαν σου ἀπό διαφόρων θέσεων, ἰδιαιτέρως δέ ἀπό τῆς ὑπευθύνου θέσεως τοῦ Ἀρχιγραμματεῦς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, θέσεως ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ μόρφωσιν, συνέπειαν, μνήμην, ἐχεμύθειαν. Ἀπέδειξες μέ τήν ἐργασίαν σου καί τήν συμπεριφοράν σου ὅτι διαθέτεις ὅλα αὐτά τά χαρίσματα, διό καί ἐκέρδισες τήν ἐμπιστοσύνην τοῦ Πατριάρχου σου καί τήν ἐκτίμησιν τῶν ἐκάστοτε μελῶν τοῦ ἱεροῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἀναγνώρισις καί ἡ εὐαρέσκειά των αὐτή ἐξεδηλώθη πρό δεκαπενθημέρου, ὅτε τῇ ἡμετέρᾳ εἰσηγήσει καί προβλήσει ὁμοφώνως ἐξελέγης ὑπό τῶν ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων Μητροπολίτης Σμύρνης. Καί τώρα προσέρχεσαι διά νά λάβῃς τό πλήρωμα τῆς Θείας Χάριτος καί νά ἀνέλθῃς εἰς τόν ἀνώτατον βαθμόν τῆς ἱερω-

σύνης και εις τόν Θρόνον τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου Σμύρνης Βουκόλου και τοῦ διαδόχου του Ἁγίου Πολυκάρπου, τοῦ και ἀκροατοῦ γενομένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, και πλειάδος ὄλης ποιμεναρχῶν τῆς Ἰωνικῆς πρωτευούσης, τινές τῶν ὁποίων τήν ἐποίμαναν εις εὐκρατον κλίμα, τινές ὁμως ὑπό τās πλέον δυσμενεῖς και τραγικάς συνθήκας, μέχρις ὅτου «ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς» (Ἀποκ. 6,17), «και σεισμός μέγας ἐγένετο, και ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο... και ἡ σελήνη ὄλη ἐγένετο ὡς αἷμα, και οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εις τήν γῆν» (Ἀποκ. 6,12-13).

Σύ καθίστασαι, μετά παρέλευσιν 94 ἐτῶν ἀπό τῆς ἡμέρας ἐκείνης «τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης» (Ἀποκ. 7,14), ὁ ἄμεσος διάδοχος τοῦ μάρτυρος προκατόχου σου Χρυσοστόμου τοῦ Καλαφάτη τοῦ ἀπό Δράμας, ὁ ὁποῖος ἐπί δωδεκαετίαν ἐποίμανε τούς Σμυρναίους και ἐγένετο «πιστός ἄχρι θανάτου», ὅπως λέγει πρὸς τόν ἄγγελον τῆς ἐν Σμύρνη Ἐκκλησίας «ὁ πρῶτος και ὁ ἔσχατος, ὅς ἐγένετο νεκρός και ἔζησεν» (Ἀποκ. 2,8).

Ἀποστέλλεσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, τῇ «ἠλεημένη ἐν παντί χαρίσματι, πεπληροφορημένη ἐν πίστει και ἀγάπῃ, ἀνυστερήτῳ οὔσῃ παντός χαρίσματος, θεοπρεπεστάτῃ και ἀγιοφόρῳ τῇ οὔσῃ ἐν Σμύρνη τῆς Ἀσίας», ὅπως τήν χαρακτηρίζει Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, γράφων ἐκ Τρωάδος πρὸς Σμυρναίους.

Καλεῖσαι νά ἀναλάβῃς τό πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς εις ἡμέρας ἀναγεννήσεως και ἀνασυγκροτήσεώς της χάρις εις τό στοργικόν ἐνδιαφέρον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διὰ τούς ἐκεῖ Ὀρθοδόξους, ὅχι μόνον τούς Ἑλληνας, ἀλλά και τῶν ἄλλων ἐθνικῶν προελεύσεων και πολιτισμικῶν καταβολῶν. Πρὸς τοῦτο, διωρίσαμεν ἐκεῖ ἓνα ἄξιον ἱερέα, τόν Ἀρχιμανδρίτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Κύριλλον Συκῆν, τόν ἀναδειχθέντα ἀνώτερον πάσης προσδοκίας, κερδίσαντα τήν ἀγάπην τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν μας, τήν ἐμπιστοσύνην τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, τήν ἐκτίμησιν τῶν ἄλλων χριστιανῶν τῶν παροικούντων ἐν Σμύρνη· διό και ὁμοῦ τῆς ὑμετέρας Θεοφιλίας προηγάγομεν και αὐτόν εις Ἐπίσκοπον Ἐρυθρῶν, Βοηθόν τῆς ὑμετέρας Μετριότητος, τιθέμενον εις τήν διάθεσίν σου, Ἐψηφισμένε ἅγιε Σμύρνης, ἰδιαιτέρως εις τά πρῶτα βήματα τῆς ποιμαντορίας σου, καθὼς γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα και καταστάσεις και ἰσορροπίας ἐκ τῆς τριετοῦς ἐκεῖ θητείας του, ἀλλά και ἐκ τῶν πολλῶν προηγουμένων ἐπισκέψεών του ἐπί ἀποστολῆ και εις τήν Σμύρνην και εις τήν εὐρύτεραν περιοχὴν τῆς Ἰωνίας. Ὁ ἀδελφός Κύριλλος ὠργωσε τόν ἀγρόν τῆς χηρευούσης μέχρι τώρα Ἐπαρχίας σου και τώρα ἀκολουθεῖ ἡ σπορά, ἡ βλάστησις, ἡ καρποφορία, ἡ συγκομιδὴ. Ἐκεῖνος ἀπεστάλη οἰονεῖ ὡς πρόδρομος και ἠτοίμασε τήν ὁδόν διὰ σέ πού μεταβαίνεις «ὡς Ἀρχιερεὺς, Θεοῦ εἰκόνα φορῶν», ὡς «ἐξεμπλᾶριον Θεοῦ διακονίας», ὡς «ἀξιόθεος Ἐπίσκοπος» (Ἰγνάτιος πρὸς Σμυρναίους).

Ὅμως, ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος δέν ἀπηθύνθη μόνον πρὸς τούς Σμυρναίους

ἀλλά καί πρὸς τὸν Ἐπίσκοπὸν τῶν Πολύκαρπον τὸν ὁποῖον συνεβούλευσε λέγων: «Τῆς ἐνώσεως φρόντιζε, ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Πάντας βάσταζε, ὡς καί σέ ὁ Κύριος· πάντων ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ, ὥσπερ καί ποιεῖς· προσευχαῖς σχόλαζε ἀδιαλείπτως· αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἧς ἔχεις· γρηγόρει, ἀκοίμητον πνεῦμα κεκτημένος... Πάντων τὰς νόσους βάσταζε, ὡς τέλειος ἀθλητής, ὡς καί ὁ Κύριος πάντων... Ὅπου πλείων κόπος, πολὺ κέρδος... Ὡς ἐνταῦθα εἶ, νίκησον, ὧδε γάρ ἐστι τό στάδιον, ἐκεῖ δέ οἱ στέφανοι».

Αἱ συμβουλαὶ αὐταὶ ἐνός Ἁγίου πρὸς ἕνα ἄλλον Ἅγιον ἰσχύουν καὶ διὰ σέ, Θεοφιλέστατε, καθὼς ἀναλαμβάνεις τὴν ὑψηλὴν εὐθύνην τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Ποιμενάρχου, ὅπως ἰσχύουν καὶ δι' ὅλους ἡμᾶς τοὺς πρεσβυτέρους ἐν τῇ ἀρχιερωσύνῃ –ἐάν θέλωμεν νὰ εἴμεθα ἄξιοι τῆς κλήσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς μας.

Θά τὰς ἐγκολπωθῆς, θά τὰς τηρήσῃς καὶ θά ἐπιτύχῃς. Ναί! Θά ἐπιτύχῃς καὶ ὡς Ἱεράρχης τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπέτυχες καὶ μέχρι τοῦδε παντοῦ ὅπου ἐκλήθης νὰ διακονήσῃς, μάλιστα δέ εἰς τὰ Σέκρετα τῶν Πατριαρχείων, ὅπου ἐμνήθης εἰς τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καθὼς εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον καταφθάνουν ὅλα τὰ θέματα τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μέ πρόσωπα καὶ θεσμούς ἔκ τε τοῦ ἱεροῦ χώρου αὐτῆς καὶ ἐκ τοῦ θύραθεν τῶν σχέσεών της μέ τοὺς ἑκασταχοῦ ποιμενάρχας αὐτῆς καὶ τὰς ἐπαρχίας των· μέ ὁμοδόξους καὶ ἑτεροδόξους· μέ τὰς Μονὰς καὶ τὰ εὐαγγῆ ἰδρύματα· μέ τὰς ἀρχάς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ κόσμου τούτου – γνωρίζεις ὅτι εἰς κάθε συνεδρίασιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου αὐτῆ ἐπιλαμβάνεται ἐνός εὐρυτάτου φάσματος θεμάτων, πάντοτε ἐν πιστότητι πρὸς τὴν παράδοσίν μας ἀλλά καὶ πάντοτε ἐν ἐπαφῇ πρὸς τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα, πρὸς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα. Πόσον ὠραῖα τό λέγει αὐτό καὶ πάλιν ὁ Ἰγνάτιος πρὸς τὸν προκάτοχόν σου Πολύκαρπον: «τούς καιροὺς καταμάνθανε». Ἡ Ἐκκλησία δέν ἠμπορεῖ, δέν δικαιοῦται, νὰ εἶναι ἀποκεκομμένη ἀπὸ τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ζοῦν καὶ κινοῦνται καὶ εὐρίσκονται τὰ τέκνα της.

Υἱέ καὶ ἀδελφέ ὁμώνυμε τῆς ἡμετέρας Μετριότητος,

Γνωρίζεις ἀσφαλῶς τό λεγόμενον ὅτι οἱ ἄνθρωποι δίνουν περιεχόμενον εἰς τὰ ἀξιώματα καὶ ὄχι ἀντιστρόφως. Σὺ ἐξελέγῃς εἰς μίαν Μητρόπολιν περιώνυμον, ἱστορικὴν καὶ θεοπρεπεστάτην καὶ αὐτό ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ σέ· ἀλλά καὶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ εἶναι εὐλογία Θεοῦ νὰ ἔχη τοῦντεῦθεν ποιμενάρχην τῆς πείρας, τῶν γνώσεων, καὶ τῆς ἀξίας τῆς Θεοφιλίας σου. Εἰς τὴν περίπτωσίν σου τό ἀξίωμα τιμᾶται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τό ἀξίωμα.

Θεοφιλέστατε, εἰς τὴν νέαν διακονίαν σου τὴν ἀρχιερατικὴν, τὴν ἐδῶ εἰς τό Ἱερόν μας Κέντρον καὶ τὴν ἐκεῖ εἰς τὴν θεοσκέπαστον Μητρόπολίν σου, θά

εἶμαι «κατά πάντα σοῦ ἀντίμυχος ἐγώ, καί τά δεσμά μου ἃ ἠγάπησας» (Ἰγνάτιος πρὸς Πολύκαρπον). Ἐργασθήκαμε μαζί εἰς τά εὐκόλα καί τά δύσκολα, εἰς τά καθημερινά καί εἰς τά ἔκτακτα, εἰς τά ἐδῶ καί εἰς τά ἀλλαχοῦ, ὅπως προσφάτως εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον εἰς τὴν Κρήτην. Διηκόνησες τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Πατριάρχη σου καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδόν μας εὐόρκως καὶ φιλοτίμως. Χαίρομεν χαρὰν μεγάλην διὰ τὴν ἐπαξίαν προαγωγὴν σου. Καί εὐχόμεθα καὶ προσευχόμεθα νὰ γίνῃς πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ νὰ λάβῃς τὸν στέφανον τῆς ζωῆς παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὅτε καὶ πάλιν θὰ ἔλθῃ μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

Ἀδελφέ ἐν Κυρίῳ καὶ συλλειτουργέ,

Ἀπὸ σήμερα πού τελεῖται ἡ χειροτονία σου θὰ εἶσαι ὁ Μητροπολίτης καὶ κανονικὸς ποιμενάρχης τῆς ἱστορικῆς καὶ νευραλγικῆς Μητροπόλεως Σμύρνης, τῆς δευτέρας πόλεως τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ μιᾶς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τῆς σημερινῆς Τουρκίας· μιᾶς πόλεως ὅπου συνυπῆρχαν λαοὶ (μιλλέτια), θρησκεῖαι καὶ πολιτισμοί, ὅπου ἠνθησεν ὁ Χριστιανισμὸς καὶ διέπρεψε τὸ Γένος. Ἰδιαιτέρως τὸν 18ον αἰῶνα παρετηρήθη ἐκεῖ σπουδαία πνευματικὴ ἀνθισις καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἀκμὴ. Ἡ περίφημος Εὐαγγελικὴ Σχολὴ ἦτο ὁ φωτοδότης «φάρος καὶ ὀφθαλμὸς» τῆς Μικρασιατικῆς Ρωμηοσύνης. Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β΄ μέ διάταγμά του τὴν εἶχεν ἀναγνωρίσει καὶ τὴν εἶχε θέσει ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἡ Σμύρνη ἔσφυζεν ἀπὸ ζωὴν καὶ μεγάλην ἐμπορικὴν δραστηριότητα, ἦτο τὸ σπουδαιότερον κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου διὰ τὰς σχέσεις Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. Ὁ Ἑρμαῖος κόλπος ἀγκάλιαζε ὑπερήφανα μίαν πόλιν ζηλευτήν.

Θὰ διαβάξῃς εἰς τὴν «Ἀμάθειαν» καὶ εἰς τὴν «Νέαν Σμύρνην» καὶ θὰ μαθαίνῃς διαρκῶς δι' ὅλα αὐτά, διὰ τὰ περασμένα μεγαλεῖα ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς πικρὰς, τὰς πικροτάτας διὰ τὸ Γένος μας ἡμέρας· καὶ θὰ τὰ ἀναπολῆς καθὼς θὰ ἀνεβαίνῃς εἰς τὸν Πάγον καὶ τὸ Kadifekale διὰ νὰ προσκυνήσῃς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου· καθὼς θὰ περιπατῆς εἰς τῆς Πούντας τὸ φανάρι, εἰς τὸ Κορντόν, τὸ ξακουστὸ «Καί» τῆς Σμύρνης μέ τὰς τραγικὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰ αἱματοβαμμένα νερά τῆς προκυμαίας, τῆς παραλίας τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ πόνου καὶ ὄχι ἀσφαλῶς τοῦ συνωστισμοῦ –ἄπαγε τῆς βλασφημίας– καὶ θὰ ἀκοῦς τοὺς θρήνους τῆς ἀπελπισίας καὶ τὴν ἀπόγνωσιν ἐκείνων τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν μας μέ τὸν μπόγο εἰς τὸ χέρι, μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου, οἱ ὅποιοι τώρα, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, εὐρίσκονται ὅλοι εἰς τὸν Παράδεισον –ἀπὸ τὸν ἐπίγειον παράδεισον τῆς Σμύρνης εἰς τὸν ἐπουράνιον. Παραφράζοντες τὸν Καβάφην, θα ἐλέγομεν ὅτι εἰς αὐτούς, καὶ ὄχι εἰς τοὺς θεοὺς, ἀναφέρεται τὸ ποίημα τοῦ «Ἰωνικόν», ὅπου λέγει: «⁷Ω γῆ τῆς Ἰωνίας.. Σάν ξημερώνῃ ἐπάνω

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Άριθμ. Πρωτ. 561

Τῷ Παναγιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμῳ,
ἀδελφῷ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ καί συλλειτουργῷ τῆς Ἡμῶν
Μετριότητος, ἀσπασμόν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Μεγάλην ἠσθάνθημεν χαράν ὡς ἐκ τῆς προσγενομένης Ἡμῖν τιμῆς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τῆς ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καί περισπουδάστου Ἡμῖν Ἱερότητος παρὰ τῇ Ἡμετέρᾳ Μετριότητι εἰς τό ἐν Θεσσαλονίκη ξενοδοχεῖον τῆς διαμονῆς Ἡμῶν «Macedonia Pallas».

Κατά τήν ἐπίσκεψιν ταύτην συνεζητήσαμεν θέματα ἀφορῶντα τό Ἔθνος ἡμῶν καί τήν ἀπ' αἰῶνων ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς τά πατροπαράδοτα ἐκκλησιαστικά καί ἐθνικά ἥθη καί ἔθιμα, προσβαλλόμενα ἐσχάτως ἐκ φαινομένων βίας εἰς βάρος σεπτῶν ἱστορικῶν τόπων καί ναῶν καί ηὔχθημεν τήν μή ἐπανάληψιν αὐτῶν.

Συγχαίροντες αὐτῇ διά τό ἐπιτελεσθέν ἀξιολογώτατον ἐκκλησιαστικόν καί ἐθνικόν ἔργον εἰς Θράκην, εὐχαριστοῦντες ἐπί τῇ ἐπισκέψει ταύτῃ ὡς καί ἐκ προοιμίων εὐχαριστοῦμεν διά τήν φιλάδελφον αὐτῆς ἀναταπόκρισιν εἰς διαμονήν νεάνιδος τοῦ ποιμνίου Ἡμῶν ἐκ Ρέμλης εἰς ἐκκλησιαστικόν οἰκοτροφεῖον τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς καί εὐχόμεθα αὐτῇ πᾶσαν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν καί ὑγιεῖαν ἀγκραιφνῆ διά τήν συνέχισιν τοῦ ἐπιτελουμένου πολυτίμου ἐκκλησιαστικοῦ καί ἐθνικοῦ πατριωτικοῦ ἔργου ὑπ' αὐτῆς.

Ἐφ' οἷς, ἀποδιδόντες Αὐτῇ ἀπό τοῦ Παναγίου καί Ζωοδόχου Τάφου τόν ἐν Κυρίῳ ἀσπασμόν, διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ βιστ' Ἰουλίου λ'
Ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός
Ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος Γ'

σου πρῶι ἀνυγυσιτάτικο τήν ἀτμόσφαιρά σου περνᾷ σφρίγος ἀπ' τήν ζωή των». *Ναί! σφρίγος διά τά πρό τῆς φοβεραῆς τραγωδίας καί ρίγος τρόμον καί φόβου διά τά μετ' αὐτήν.*

Αὐτά θά ἐνθυμῆσαι καί θά ἀναπολῆς ὡς πρός τό παρελθόν, ἀλλά ἐμπρός θά κοιτάξης τώρα τά ἀναμμένα σου κεριά, κατά τόν Ἀλεξανδρινόν.

Βαρθολομαῖε, ἐνώπιόν σου «ἰδοῦ θύρα ἠνεωγμένη» (Ἄποκ. 4,1). Εἴσελθε! «Ἔρχου» (Ἄποκ. 6,1). Καλήν δύναμιν! Ἄξιος!

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ «ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΕΣ»

Τοῦ π. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΜΟΥΡΤΖΑΝΟΥ*

ΤΑ ΝΕΑ προγράμματα τῶν Θρησκευτικῶν ἔφεραν στό προσκλήνιο τήν μεγάλη ἀπόσταση πού χωρίζει τήν ομάδα τῶν ἐκπαιδευτικῶν θεολόγων πού τά συνέταξαν ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐπίσης καί κατέστησαν ἐμφανές τό χάσμα καί τόν διχασμό πού ἡ ομάδα αὐτή συνειδητά ἔχει προκαλέσει στόν θεολογικό κόσμο. Μάλιστα σέ παρέμβασή τους στίς 4 Ὀκτωβρίου 2016 οἱ αὐτοαποκαλούμενοι «ἐμπειρογνώμονες» (sic) πού ἐκπόνησαν τά προγράμματα, ἐκφράζουν, σά νά μή τρέχει τίποτα, τήν ιδιαίτερη ἱκανοποίησή τους γιά τό γεγονός ὅτι «τά προγράμματα ἐφαρμόζονται», χωρίς νά ρωτήσουν τούς συναδέλφους τους θεολόγους κατά πόσον αὐτοί εἶναι ἱκανοποιημένοι ἔχοντας κληθεῖ νά ἐφαρμόσουν προγράμματα γιά τά ὁποῖα δέν ἐπιμορφώθηκαν, δέν ἔχουν βιβλία, ἀρκετά ἀπό τά σχολεῖα τους στεροῦνται ὑποστηρικτικῶν ὑποδομῶν, ἐνῶ ἀκόμη καί ἡ ἐξασφάλιση τῆς συμμετοχῆς ὄλων τῶν παιδιῶν στό μάθημα (δηλαδή ἡ κατάργηση τῶν ἀπαλλαγῶν), ὅπως φάνηκε νά προαναγγέλλεται ἀπό τό σχετικό ΦΕΚ τοῦ Ὑπουργείου, δέν πραγματοποιήθηκε.

Μάλιστα οἱ «ἐμπειρογνώμονες» ἔσπευσαν νά ἀπαξιώσουν τίς ἀντιδράσεις τῶν συναδέλφων τους, νά διακηρύξουν τόν ἐνθουσιασμό χιλιάδων μαθητῶν

καί μαθητριῶν (τό διαπίστωσαν φανταζόμεστε ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ πιλοτικού προγράμματος, τό ὁποῖο προκαλέσει πλῆθος ἀντιδράσεων) καί οὔτε λίγο οὔτε πολύ νά ὑποστηρίξουν ὅτι τό μάθημα εἶναι «ὀρθόδοξο». Προσπέρασαν βεβαίως, κατά τό μεγαλύτερο μέρος της, τήν ἐπιστολή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου πρὸς τόν πρωθυπουργό καί τούς ἀρχηγούς τῶν πολιτικῶν κομμάτων (27 Σεπτεμβρίου 2016), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει ὅτι οὐσιαστικά τό μάθημα πλέον δέν παρέχει στόν μαθητή «συνεκτική καί πλήρη εἰκόνα τῆς ιδιαιτερότητας τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλαδή ἓνα σύνολο δομημένων γνώσεων μέ ψυχραιμῆ, ἐπιστημονική - θεολογική προσέγγιση» ἀλλά «σκόρπιες ψηφίδες κοινωνιολογικοῦ ἢ φιλοσοφικοῦ προβληματισμοῦ μέ ἀφορμή τό θρησκευτικό φαινόμενο». Ἐπισημαίνουν ἄλλωστε ξεκάθαρα ὅτι «δέν ἔχει κατηχητικό χαρακτήρα, καθὼς ἡ κατήχησις εἶναι μιά ὑπόθεση τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς οἰκογένειας, ὄχι τοῦ σχολείου» καί δίνουν ιδιαίτερη ἔμφαση στό νά ἀπαντήσουν σέ μιά συγκεκριμένη παρατήρηση τοῦ Μακαριωτάτου.

Ἀναφέρονται λοιπόν εἰδικά στό ζήτημα τῆς χρήσης ὡς ἐκπαιδευτικοῦ ὕλικου γιά τά νέα προγράμματα τῶν Θρησκευ-

* Ὁ πατήρ Θεμιστοκλῆς Μουρτζανός εἶναι Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας καί Παξῶν - Ἐκπαιδευτικός.

τικῶν τραγουδιῶν καί παραδέχονται ἐμμέσως ὅτι κάποια ἀπό αὐτά «ἐνδέχεται νά σκανδαλίσουν τούς μαθητές καί τίς μαθήτριες» καί «μποροῦν ἄμεσα νά ἀποσυρθοῦν ἀπό τό δημοσιευμένο/ἀναρτημένο ὑλικό». Ὁ Μακαριώτατος στήν ἐπιστολή του ἀναφερόταν συγκεκριμένα στήν ἄστοχη χρήση τραγουδιῶν καί τήν αὐθαίρετη σύνδεσή τους μέ τήν «ἐπί τοῦ Ὁρους Ὁμιλία» τοῦ Χριστοῦ. Ὑπογραμμίζει χαρακτηριστικά: «μόνο ἐάν ὑποβαθμισθεῖ ἢ βαθειά θεολογική καί ἀνθρωπολογική διάσταση τῆς “Ἐπί τοῦ Ὁρους Ὁμιλίας” μπορεῖ νά συνδεθεῖ μέ τούς στίχους τῶν παραπάνω τραγουδιῶν», τά ὁποῖα, σημειωτέον, δέ δίδονται στούς ἐκπαιδευτικούς μέ κάποιους συσχετισμούς πού νά δηλώνουν τήν ἐσωτερική τους σύνδεση μέ τό θέμα, ἀλλά ἀφήνονται οἱ ἐκπαιδευτικοί στό χάος τοῦ νά μή μποροῦν νά ἐννοήσουν τί συνδέεται μέ τί καί τοῦ νά δώσουν ἐντελῶς προσωπικές καί ἴσως καί αὐθαίρετες ἐρμηνεῖες.

Ἄντί λοιπόν οἱ «ἐμπειρογνώμονες» νά ἀπαντήσουν ἐπί τῆς οὐσίας στήν κριτική τοῦ Μακαριωτάτου, γράφουν ἐπί λέξει τά ἑξῆς: «Μᾶς προκαλεῖ ἐκπληξη καί ἀπορία ἡ ἀπόρριψη παρόμοιων ὑλικῶν, ἐνῶ αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ παιδαγωγικές διαδικασίες καί οἱ νέες τεχνικές μάθησης ἔχουν εἰσαχθεῖ καί ἀξιοποιηθεῖ στήν κατήχηση τῆς Ἐκκλησίας, στά προγράμματα ποιμαντικῆς ἐπιμόρφωσης, στίς ἐκκλησιαστικές κατασκηνώσεις». Παραπέμπουν σχετικά στό κατηχητικό βοήθημα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τοῦ 2006-2007 γιά τά μεγαλύτερα παιδιά, τό ὁποῖο μάλιστα συντάξαμε κατόπιν παραγγελίας τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου (αὐτόν πού κάποιον ἀπό τούς τώρα «ἐμπειρογνώμονες»

δημόσια στηλίτευαν ὡς «ὀπισθοδρομικό» καί «φονταμενταλιστή») καί ἀναρωτιοῦνται «πῶς τέτοιου εἶδους ὑλικό θεωρεῖται “ἀπρεπές” γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στό δημόσιο σχολεῖο;».

Ἀναρωτιόμαστε τώρα μέ τή σειρά μας: ἔχουν διαβάσει αὐτό τό κατηχητικό βοήθημα (<http://www.imcorfu.gr/website/neotita.htm> 2006-2007 καί τό συμπληρωματικό 2014-2015), πρὶν τό ἐπικαλεστοῦν ὡς ἐπιχείρημα γιά τίς θέσεις τους; Δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἐνῶ ἀπορρίπτουν τήν κατήχηση στό δημόσιο σχολεῖο, ὑπερασπίζονται τρόπους τῆς; Εἶδαν μήπως ὅτι τά τραγούδια χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀφορμή γιά διάλογο μέ τήν ἐποχή καί ὡς πέρασμα στήν κατηχητική διάσταση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς; Ἄν οἱ ἴδιοι κλήθηκαν νά ὑπηρετήσουν μία «ἀπο-κατηχητικοποίηση» τοῦ μαθήματος, γιατί χρησιμοποιοῦν αὐτό πού ἡ κατήχηση ἔχει ἀξιοποιήσει, χωρίς ὅμως τόν στόχο τῆς; Πόσο συνεπεῖς μέ τούς ἑαυτούς τους μπορεῖ νά εἶναι;

Καί ὄχι μόνο αὐτό. Ἄν διαβάζανε μέ προσοχή τό βοήθημα αὐτό, τό ὁποῖο βεβαίως οὐδόλως χρησιμοποίησαν στά νέα προγράμματα (δέ δίστασαν ὅμως νά ἐπιχειρηματολογήσουν μ' αὐτό, γιά νά ἀντιστρέψουν τίς ἐντυπώσεις εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας), θά διαπίστωναν ὅτι ἔχει καί μέθοδο καί συμπεράσματα καί ὑλικό, τό ὁποῖο σκοπό ἔχει νά κάνει τήν κατηχητική συνάντηση πιό ζωντανή καί πιό ἐπίκαιρη καί αὐτονόητα Χριστοκεντρική καί Ἐκκλησιοκεντρική. Ἄς ἀξιοποιῶσαν λοιπόν αὐτή τή μέθοδο, ἂν ἤθελαν νά δείξουν στά νέα προγράμματα τῶν Θρησκευτικῶν, «μέ ἔμφαση στήν ὀρθόδοξη παράδοση», ὅπως ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει σχέση μέ τό

σήμερα και είναι τόσο ευέλικτη, πού μπορεί να χρησιμοποιήσει τά εργαλεία του σήμερα για να διαλεχθεί μέ αυτά.

Οί «έμπειρογνώμονες» όμως δέν είχαν ως στόχο νά φανεί ότι ή Όρθοδοξία διαλέγεται μέ τό σήμερα. **Γιατί κλήθηκαν νά υπηρετήσουν τό κρύψιμο τής ορθόδοξης πίστης ανάμεσα σέ φιλοσοφία, κοινωνιολογία, τέχνη, άλλες θρησκείες.** Γι' αυτό και παραθέτουν πολλά τραγούδια «εική και ως έτυχε», χωρίς είρωμό και κοινωνία μέ τήν ορθόδοξη παράδοση, όπως έπισημαίνει στην έπιστολή του ό Μακαριώτατος. πχ. Τό τραγούδι «Umbrella» τής Rihanna αναφέρεται σέ έναν έρωτα ή μιά φιλία δύο ανθρώπων, και ουδόλως έχει ως τραγούδι σχέση μέ τή θρησκευτική πίστη. Τό αυτό και ή «Συννεφούλα» του Σαββόπουλου. Δέν μπορούν νά συνδεθούν ούσιαστικά μέ τό τραγούδι του Άσιμου «ό Μπαγάσας» και τή «Δίψα» του Πορτοκάλογλου και βεβαίως δέν μπορούν νά συνδεθούν μέ τήν «επί του Όρους Όμιλία», εκτός αν κανείς κάνει ακροβατικούς συνειρμούς.

Τό ίδιο γίνεται και μέ πολλά από τά τραγούδια πού δίδονται ως βοήθεια του προγράμματος στό Γυμνάσιο. Ένδεικτικά αναφέρουμε στην Α' Γυμνασίου, στην 1η ένότητα «Μεγαλώνουμε και αλλάζουμε», ότι δίνεται ως συνιστώμενο τραγούδι «Ό όδοιπόρος» του Μάνου Χατζιδάκι, μιά συγκλονιστική αναφορά στό υπαρξιακό κενό και τήν άπουσία γνήσιων σχέσεων του σύγχρονου ανθρώπου και τήν ανάγκη νά βρεθεί ένας προφήτης πού θά αλλάξει τήν πορεία του κόσμου. Η πρόταξη του στην Α' Γυμνασίου, χωρίς νά λαμβάνει υπόψιν τίς ανάγκες, τίς δυνατότητες και τήν μεταβατικότητα τής ηλικίας, καταστρέφει ως ύλικό ένα τρα-

γούδι πού θά μπορούσε νά είναι πολύτιμο π.χ. για μία ένότητα πού αναφέρεται στό διάλογο τής Όρθοδοξίας μέ τόν σύγχρονο κόσμο. Τό αυτό και ή χρήση του «Προσκυνητή» του Άλκίνοου Ιωαννίδη σ' αυτή τήν ένότητα. Κάπου υπάρχουν και εϋστοχες προτάσεις, αλλά ή όλη προσπάθεια, για νά φανεί έντυπωσιακή, άποτελεί σέ πολλά σημεία παράθεση ύλικού ακατάλληλου για τήν ηλικία των παιδιών αυτών και, κυρίως χωρίς κάποια στοιχειώδη καθοδήγηση στους εκπαιδευτικούς. Άνάλογες άστοχίες και ακροβατικούς συνειρμούς συναντούμε και στην Β' και στή Γ' Γυμνασίου.

Διαφαίνεται πάντως ότι τό πρόσωπο του Χριστού, ή παρουσία τής Έκκλησίας και ή μετοχή του ανθρώπου στή ζωή της πού έχει ως άποτέλεσμα νά αλλάζει ό τρόπος θέασης του κόσμου, στοιχεία κομβικά για τήν ορθόδοξη πίστη και παράδοση, δέν είναι προτεραιότητα για τους «έμπειρογνώμονες». Μάλλον ό στόχος, και μέ τή χρήση των τραγουδιών, είναι νά συμβάλουν σέ μία πολιτισμική, φιλοσοφική, κοινωνιολογική, θρησκευολογική προσέγγιση του μαθήματος των Θρησκευτικών, μέ κλειδί τήν έννοια του Θεού γενικά και όχι τό πρόσωπο του Χριστού. Αυτές άλλωστε ήταν οι άπόψεις των επικεφαλής των, δημοσιευμένες από τό 1998 στό περιοδικό «Σύναξη» (τεύχος 65: Μάθημα των Θρησκευτικών: αίτημα παιδείας ή συντεχνίας;).

Η επί τής ούσίας «άπολογία» τους δέν πείθει. Θά ήταν πιό έντιμο νά άποδέχονταν ότι πάνω σ' αυτόν τόν δρόμο έργαστηκαν έξ αρχής και άγνόησαν συνειδητά ότι υπάρχουν πολλοί θεολόγοι και πολλές ένώσεις ανά τήν Ελλάδα πού δέ θά δέχονταν άδιαμαρτύρητα, χωρίς προετοιμα-

σία, χωρίς επιμόρφωση, χωρίς βιβλία, να καταστεί τό μάθημα τών Θρησκευτικῶν ἕνα project καί μάλιστα σέ ὅλα τά σχολεῖα τῆς χώρας, σέ πολλά ἀπό αὐτά χωρίς τίς στοιχειώδεις ὑποδομές. Εἶχαν καί τήν ἐσφαλμένη ἐντύπωση ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θά ἄφηνε νά περάσει χωρίς ἀντίρρηση ἡ μετατροπή ἑνός μαθήματος ἀπό «ὀρθόδοξη θρησκευτική ἀγωγή» σέ «ἐνημέρωση γιά τή θρησκεία καί τίς ιδέες τῆς», μέ στοιχεῖα ὀρθοδοξίας, κυρίως πολιτισμικοῦ χαρακτήρα.

Νά σημειώσουμε ὅτι στήν ὄλη συζήτηση δέν ἔχει γίνει μέχρι τώρα καμία ἀναφορά στό μάθημα στό Δημοτικό. Σέ πολλά σχολεῖα δάσκαλοι δέν τό διδάσκουν (μέ εὐθύνη καί τῶν διευθυντῶν, τῶν διευθύνσεων ἐκπαίδευσης ἀλλά καί τῶν γονέων). Τί κάνει τούς «ἐμπειρογνώμονες» τόσο αισιόδοξους ὅτι τό πείραμά τους θά ἔχει ἐπιτυχία καί μάλιστα θά γίνει ἀποδεκτό καί ἀπό τούς δασκάλους πού μέχρι τώρα τό πάλευαν, «Κύριος οἶδεν».

Ἀπό τήν ἐμπειρία μας καί τήν προσπάθειά μας στή σχολική τάξη ἐπί ἀρκετά χρόνια εἶδαμε καί πιστεύουμε ὅτι τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι τό τελευταῖο ἀνάγκη σέ ἕνα ἐκπαιδευτικό σύστημα τό ὁποῖο δύσκολα ἀποφεύγει τήν ἰσοπέδωση τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Στή σύγχυση πού μᾶς καθιστᾷ ἄτομα χωρίς ταυτότητα καί χωρίς κριτική σκέψη. Στόχος δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀπλῶς ἕνας «θρησκευτικός γραμματισμός», σά νά εἴμαστε μία χώρα χωρίς παράδοση καί θρησκευτική ἱστορία. Οἱ «ἐμπειρογνώμονες» καλό θά ἦταν λοιπόν νά μήν καυχησιολογοῦν, διότι προκάλεσαν χάος, καί νά μή δείχνουν ὅτι περιφρονοῦν ὅλους τούς συναδέλφους τους πού αισθάνονται ὅτι τούς ἔριξαν στό κε-

νό, γιά νά ἐξυπηρετηθοῦν πολιτικές καί ἄλλες σκοπιμότητες, ἀλλά στήν οὐσία συμβάλλουν στό πριόνισμα ἀπό τίς ρίζες τοῦ δέντρου τῆς ταυτότητάς μας. Καί νά μή θέτουν ἐκβιαστικά διλήμματα ὅτι ὅσοι διαφωνοῦν μέ τίς ἀλλαγές πού ἐπιφέρουν τά νέα προγράμματα σπουδῶν στήν οὐσία ἀναλαμβάνουν τήν εὐθύνη νά ἀντιμετωπίσουν ἄλλους κινδύνους, πιθανότατα ὑπονοώντας τήν κατάργηση τοῦ μαθήματος.

Ἀπό τή στιγμή πού ἐκπροσωποῦν στήν πράξη ἐν γνώσει τους τό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί τήν θρησκευτική του πολιτική ἄς μή διαμαρτύρονται γιά τό ὅτι δέχονται κριτική ὅτι ἐξυπηρετοῦν κομματικές σκοπιμότητες. Ὅπως καί νά ἔχει, ἄς συνεργαστοῦν τουλάχιστον, τώρα πού φάνηκε ξεκάθαρα ποιές εἶναι οἱ προτάσεις τους, τόσο μέ τούς συναδέλφους τους ἐκπαιδευτικούς καί τῆς πρωτοβάθμιας καί τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης, ὅσο καί μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, γιά νά διορθωθοῦν ἡ σύγχυση καί ὁ συγκρητισμός πού διαφαίνονται ὡς ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα τῶν ἀλλαγῶν. Καί ἄς σκεφτοῦνε ὅτι δέν εἶναι οὔτε παιδαγωγικά οὔτε γνωστικά ὀρθό νά διακόπτεται ἕνα πρόγραμμα πού ξεκίνησε τό 2006 (μέ τά μέχρι τώρα ἐν ἰσχύ βιβλία διαθεματικῆς προσέγγισης), χωρίς ἀποτίμησή του στόν «θρησκευτικό γραμματισμό» τῶν μαθητῶν πού τά διδάχθηκαν ἀπό τήν Γ' Δημοτικοῦ ὡς τήν Γ' Λυκείου. Ἡ ἀπότομη εἰσαγωγή τῶν νέων προγραμμάτων ὄχι ἀπό τήν Γ' Δημοτικοῦ, ἀλλά σέ ὅλες τίς σχολικές τάξεις, ἀφήνει τά προηγούμενα ἀνολοκλήρωτα γιά τούς περισσότερους μαθητές καί τήν ἴδια στιγμή, τουλάχιστον στό Γυμνάσιο, βάζει τά παιδιά νά κάνουν ἄλματα στό θρησκευτι-

κό και εκκλησιαστικό γνωστικό κενό.

Η μνημειώδης πραγματικά εισήγηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Γεροθέου στις 9 Μαρτίου 2016 στην Ίεραρχία της Έκκλησίας τῆς Ελλάδος (<http://www.romfea.gr/.../6859-i-eisigisi-tou-mitropolitou-naup...>) θά μπορούσε νά αποτελέσει τή βάση γιά νά γίνει μία μεταρρύθμιση στό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἡ ὁποία μέ ἰσορροπία θά ἔδινε τή δυνατότητα στούς μαθητές καί νά γνωρίζουν τά στοιχεία τῆς ὀρθόδοξης πίστεως καί πα-

ράδοσης καί νά μποροῦν νά διαλεχθοῦν μέ τίς ἄλλες θρησκείες πού οὐδεὶς σῶφρων θά θεωροῦσε ὅτι δέν πρέπει νά γίνονται γνωστές, ὡς πρὸς τά βασικά τους σημεῖα. Δυστυχῶς, οἱ «ἐμπειρογνώμονες», ὅπως καί τό Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς καί τό Ὑπουργεῖο τελικά ἀπώλεσαν τήν εὐκαιρία νά πετύχουν τήν προσαρμογή τοῦ μαθήματος στις ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς, χωρὶς νά ἀλλοτριώσουν τόν ὀρθόδοξο χαρακτήρα του. Μακάρι αὐτή ἡ πρόταση νά ἐπανέλθει στό τραπέζι τοῦ διαλόγου.

Πάτερ, Λόγε, Πνεῦμα
Τριάς ἢ ἐν Μονάδι
Ἐλέησον τόν κόσμον
Ἐλέησον καί μένα

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ**

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- Τυπογραφείο: “ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ” Ἰασίου 1 - ΑΘΗΝΑ
- Ἀπευθύνεσθε: «ΕΥΛΟΓΙΑ» - Ἱερά Μητρόπολη - Βογατσικοῦ 7
Τ.Κ. 54622 - Θεσσαλονίκη
- Ἡ «ΕΥΛΟΓΙΑ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές ἀυτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν.
- ISSN 2241-6552

**Κάθε Κυριακή γίνεται ἀπευθείας μετάδοση
τῆς Ἀρχιερατικῆς θείας Λειτουργίας
ἀπό τήν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης
στό διαδίκτυο www.imth.gr**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, ΠΑΞΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Άριθμ. Πρωτ. 1191

Άριθμ. Πρωτ. 319

Κέρκυρα 11-10-2016

Πρός:

Τόν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
Κύριον **ΙΕΡΩΝΥΜΟΝ**

Πρόεδρον τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Εἰς Ἀθήνας

Κοινοποίησις: Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μακαριώτατε,

Διά τοῦ παρόντος σᾶς διαβιβάζουμε κείμενο τοῦ Αἰδ. Πρωτοπρεσβυτέρου Θεμιστοκλῆ Μουρτζανοῦ, Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραῆς Μητροπόλεως σχετικῶς μέ τά νέα προγράμματα τῶν θρησκευτικῶν καί εἰδικότερα μέ τή χρήση τραγουδιῶν σέ αὐτά πρός ἐνημέρωσίν σας.

Ταπεινῶς εὐχόμαι ὅπως Κύριος ὁ Θεός σᾶς ἐνισχύῃ εἰς τό θεάρεστον ἔργο τῆς οἰακοστροφίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, τῆς διαποιμάνσεως τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καί τῆς ἀγλαοκάρπου μαρτυρίας εἰς τούς ἐξαιρετικῶς δυσκόλους καιρούς.

Ἐπί δέ τούτοις διατελῶ,

Μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ

† ὁ Κερκύρας καί Παξῶν Νεκτάριος

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
& ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Α.Π.Θ.
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΑΣΩΝ Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ»

Οί Μεταπτυχιακοί φοιτητές του Συλλόγου Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν καί Ὑποψηφίων Διδασκῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ «Ἀπόστολος Ἰάσων ὁ Θεσσαλονικεύς», διαμαρτυρόμαστε γιά τήν *ἐφαρμογή σέ ὅλα* τά σχολεῖα τῆς χώρας μας, τοῦ λεγόμενου «πilotικοῦ προγράμματος» τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν ἀπό τό τρέχον σχολικό ἔτος 2016-17.

Διαμαρτυρόμαστε, ἐπειδή εἶναι φανερό ὅτι αὐτά τά προγράμματα ὑποδομοῦνται ἀπό μιὰ ἐπιστημονική γιά τή θεολογική ἐπιστήμη ἀντιιδεοντολογία, μέ στόχο, ὅπως ἐκ τῶν πραγμάτων φαίνεται, τό στοιχεῖο τῆς θρησκευτικῆς παραπλάνησης τῶν μαθητῶν καί τῶν γονιῶν τους. Πρόκειται δηλ. γιά μιὰ **κατήχηση στόν θρησκευτικό συγκρητισμό** πού ἀντιστρατεύεται τήν ἐντοπιότητα τοῦ θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου μας. Ἡ κατάθεση τῆς ἄποψης τῶν “πilotικῶν θεολόγων” ὅτι *ἡ ὀρθοδοξία μπαίνει σέ διάλογο μέ τίς ἄλλες θρησκευτικές παραδόσεις*, εἶναι τό πιό δημαγωγικό στοιχεῖο πού διακηρύσσεται ἀπό τοῦς κατασκευαστές τῶν ἐν λόγῳ προγραμμάτων.

Καταστρατηγεῖται μέ τά προγράμματα αὐτά ἡ ἐπιστημονική ἀλήθεια καί ἡ πραγματικότητα ὅτι ὁ ὑπεύθυνος διάλογος πραγματοποιεῖται μόνον ὅταν γνωρίζεις αὐτό πού ἔχει ὡς θρησκευτικό γεγονός ἀναπτυχθεῖ μέσα στό περιβαλλόν του καί στήν ἱστορική του διαδρομή. “Ὅσο γιά τίς νέες μεθόδους, αὐτές δέν εἶναι καί τόσο νέες, διότι διδάσκονται, χρόνια καί στή χώρα μας, ἀπό ἐμπνευσμένους θεολόγους, σέ συνδυασμό μάλιστα μέ πολλές ἄλλες μεθόδους καί μοντέλα διδασκαλίας πού ἀνταποκρίνονται στά παιδαγωγικά αἰτήματα τῆς ἐποχῆς.

Τό νέο πρόγραμμα καταργεῖ τίς *ἄμεσες μορφές* διδασκαλίας ἀκόμη καί ἀπό τίς μικρότερες τάξεις. Ὅμως, αὐτές οἱ μορφές, σέ συνδυασμό μέ τίς ὁμαδοσυνεργατικές καί βιωματικές, συμβάλλουν στήν ἀποτελεσματική ὀργάνωση τῶν δομικῶν στοιχείων τῆς διδασκαλίας-μάθησης ἀλλά καί τῆς ἀξιολόγησης τῶν μαθητῶν.

Ὅσο γιά τό ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ τῆς διδασκαλίας, αὐτό μᾶς ἀνησυχεῖ πολύ. Μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ προγράμματος διαφαίνεται ἡ ἀπαξίωση τῆς γνώμης τῶν θεολόγων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης καί τῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν, ἐφόσον διαγράφεται τό δικαίωμα τῆς προσέγγισης τῶν ἐλλήνων ὀρθοδόξων ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ τους καί ΣΤΗΝ ΑΠ’ ΑΙΩΝΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΗ τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τους. Παραβλέπεται ὅτι ἔχει κριθεῖ καί ἔχουν ἐκφραστεῖ γι’ αὐτό τό πρόγραμμα μέ ἀρνητικές ἐντυπώσεις, σέ ἐπιστημονικό καί θεσμικό ἐπίπεδο, τόσο ἀκαδημαϊκοί δάσκαλοι καί καθηγητές τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης ὅσο καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέ τά Συνοδικά τῆς ὀργανα.

† Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Βαρθολομαῖος

Τῷ Παναγιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης κυρίῳ Ἀνθίμῳ,

Εἰς Θεσσαλονίκην

Παναγιώτατε,

Ἐλέει καί οἰκτιρμοῖς τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἐκλεγείς, χειροτονηθεὶς καὶ κατασταθεὶς Μητροπολίτης τῆς ἐνδόξου καὶ ἁγιοτόκου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, «τῆς φλεχθείσης καὶ μὴ κατακαείσης» (πρβλ. Ἐξόδ. 3, 2), ὡς ἄλλης Βάτου ἐν Σινᾷ, ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ ἀναλογίζομαι τό περὶ τὴν ἐλαχιστότητά μου «ξένον τοῦτο μυστήριον» καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐν χώρῳ ἱερῷ καὶ ποικιλοτρόπως διὰ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς προσωπικῆς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως μαρτυρίας πολλῶν καθηγιασμένων, διὰ νὰ διακονήσω τό ἐκεῖ Ὁρθόδοξον ἐκλεκτόν λῆμμα. Εἰς τὴν εἰς σωτηρίαν ψυχῶν ἀποβλέπουσαν ἀγαπητικὴν ταύτην ἀποστολὴν, ἔχω ἀσφαλῶς ἐνισχυτικόν ἐφόδιον τὰς συνοδευούσας μοι εὐχὰς καὶ προσευχὰς καὶ τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος, τὴν ὁποῖαν ἀπὸ καρδίας εὐχαριστῶ διὰ τό συγχαρητήριο καὶ εὐχαιρὸν μῆνυμα αὐτῆς, τό ὁποῖον μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἔλαβον ἅμα τῇ ἐκλογῇ καὶ χειροτονίᾳ μου καὶ ἀπεθησαύρισα εἰς τό κειμηλιοφυλάκιον τῆς ἀγαπώσης καὶ τιμῆς ὑμᾶς Ἐπισκοπικῆς μου καρδίας.

Ὅμοῦ μετὰ τῶν θερμῶν ἀπὸ καρδίας εὐχαριστιῶν μου διὰ τὰς συγχαρητηρίους προσεήσεις σας, θερμὴν δέησιν ἀναπέμπω τῷ Δομήτορι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, Κυρίῳ καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς σας ὑγιείας καὶ τῆς κατὰ Θεόν ἐν βίῳ παντὶ εὐημερίας σας ἐν πᾶσι, διὰ πρεσβειῶν τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου Σμύρνης Ἁγίου Βουκόλου καὶ πάντων τῶν διαδόχων αὐτοῦ καὶ τῶν διαχρονικῶς παρόντων Ὁρθοδόξων πιστῶν τῆς λαχούσης μοι Ἐπαρχίας.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ τιμῆς
† Ὁ Σμύρνης Βαρθολομαῖος

Φανάριον, 29 Σεπτεμβρίου 2016

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Α.Π.Θ.
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΑΣΩΝ Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ»

➔ *συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 12*

Ἐμεῖς θὰ συνεχίσουμε νὰ ἀγωνιζόμαστε μὲ ὅλα τὰ νόμιμα μέσα, μὲ κριτήριο πάντα τὴ δεοντολογία τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης πού δέν ἀγνοεῖ τὰ ἐρείσματά της καὶ τὰ ριζώματα τῶν μνημείων της, ὥστε ἡ ἀνανέωση τοῦ μαθήματος νὰ μὴ βασίζεται στὸν ἰδεολογισμό καὶ στὴν ἀνεπιστημονικὴ του συγκρότηση.

Μέ τιμὴ
ΤΟ ΔΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Τά Θρησκευτικά δέν εἶναι «σκοταδισμός»

Παρέμβασις Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου μέ αὐστηρή ἐπιστολή

Μέ μία νέα ἐπιστολή πρὸς τόν Πρωθυπουργό καί τούς ἀρχηγούς κομμάτων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, κ. Ἱερώνυμος, ἄσκησε σκληρή κριτική πρὸς τόν ὑπουργό Παιδείας, Νίκο Φίλη, γιά τίς ἀλλαγές στά Θρησκευτικά καί τήν στάση του ἀπέναντι στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, στήν πολυσέλιδη ἐπιστολή του, ἐξέφρασε τήν ἔντονη δυσφορία του γιά τίς ἀναφορές τοῦ κ. Φίλη σχετικῶς μέ τόν ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στήν Κατοχή καί τήν δικτατορία. Ἐπίσης, παρέθεσε μέ λεπτομέρειες παραδείγματα τοῦ νέου προγράμματος σπουδῶν τῶν Θρησκευτικῶν, ὅπου περιγράφονται ὅλες οἱ ἐορτές τοῦ Ἰσλάμ καί τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ.

Στήν πρόταση τῆς Ἐκκλησίας ἐπισημαίνεται ὅτι «τό νά πρέπει νά ἔχουν οἱ νέοι θρησκευτική μόρφωση δέν εἶναι κατάλοιπο σκοταδισμοῦ ἢ κάποιας ξεπερασμένης συντηρητικῆς ιδεολογίας, ἀλλά μορφωτική ἐπιλογή, μέ σαφή παιδαγωγική στοχοθεσία, ἢ ὅποια δεσμεύει τήν Πολιτεία, ἀκόμα καί ἐάν οἱ προσωπικές πολιτικές θέσεις τῶν ὑπεύθυνων ἢ οἱ κομματικές ἀντιλήψεις ὁποιοδήποτε χώρου δέν συμφωνοῦν μέ αὐτό». Κατήγγειλε τό γεγονός ὅτι τό Ἰνστιτοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς συναντήθηκε μία φορά μέ τήν Ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας καί οὐδέποτε ξεκίνησε ἕνας ἐπιστημονικός διάλογος παρά τήν ἐπιμονή τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ κ. Φίλης ἐπέμεινε ὅτι τά Θρησκευτικά εἶναι ἕνα μάθημα ὅπως ὅλα

τά ἄλλα, καί κατηγορήσε τήν Ἐκκλησία ὅτι «προβάλλει ἀντιρρητικό λόγο», σημειώνοντας ὅτι αὐτό δέν εἶναι κάτι πού συμβαίνει γιά πρώτη φορά. «Τό σχολεῖο εἶναι κοσμικό, ἀνεξίθρησκο, οὐδετερόθρησκο. Σχεδιάσαμε ἕνα μάθημα πού θά εἶναι ἐλκυστικό, γιατί θά διδάσκεται μέ σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους καί ὄχι μετατρέποντας τή σχολική αἴθουσα σέ κάποιου εἴδους ἄμβωνα», εἶπε.

Ὁ Πρωθυπουργός ἐπέλεξε τόν ρόλο τοῦ ἐξισορροπιστοῦ, κρατώντας σαφεῖς ἀποστάσεις ἀπό τόν ὑπουργό του. Ὅπως χαρακτηριστικά εἶπε, «τό τελευταῖο πού θά ἤθελε κανεῖς εἶναι ἡ σύγκρουση μέ τήν Ἐκκλησία», καί, ἀπαντώντας ἐμμέσως στήν αἰχμή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, σημείωσε ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἀνοικτή σέ διάλογο. Παράλληλως, κάλεσε τόν κ. Μησοτάκη νά διευκρινίσει ἂν συμφωνεῖ μέ τό νά σταματήσουν τά Θρησκευτικά νά ἀποτελοῦν μάθημα ὁμολογίας πίστεως.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ν.Δ., σχολιάζοντας τήν ἀντιπαράθεση, δήλωσε ὅτι εἶναι μία σύγκρουσις ἀνούσια πού διχάζει τόν λαό καί προσβάλλει τήν Ἐκκλησία. «Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀναμόρφωση τῶν Θρησκευτικῶν. Κανείς δέν ἔχει ἀντίρρηση γιά τήν ἀνάγκη ἐξέλιξής του, ἀλλά αὐτό κατόπιν μελέτης καί διαλόγου, καί ὄχι συγκρουσιακά. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἦταν μία ἀκόμη ἀφορμή γιά νά δρομολογήσετε μία σύγκρουση».

29 Σεπτεμβρίου 2016

«Δέν αφήνουμε κανέναν πίσω»

Τοῦ ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ Τετάρτη ένιωσα ὑπερήφανος γιατί τό ἑλληνικό κράτος ἔκανε τελικά τό καθήκον του ἀπέναντι σέ κάποιους συμπατριῶτες μας πού ἔδωσαν τή ζωή τους γιά τήν πατρίδα. Ἄργησε, εἶναι ἡ ἀλήθεια, 42 χρόνια, ἀλλά τό ἔκανε.

Τόν Ἰούλιο τοῦ 1974, νεαρά παιδιά ἀπό ἀγροτικές ὡς ἐπί τό πλεῖστον οἰκογένειες βρέθηκαν νά ὑπηρετοῦν στά ΛΟΚ. Πῆραν τήν ἐντολή νά φύγουν γιά μιά ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη ἀποστολή χωρίς νά γνωρίζουν τόν τελικό προορισμό καί τό ρίσκο πού ἔπαιρναν. Τό ἀεροσκάφος τους καταρρίφθηκε ἀπό φίλια πυρά μέσα στό χάος τῶν πρώτων ἡμερῶν μετά τήν τουρκική εἰσβολή.

Πολλά ἔχουν ἀκουστεῖ καί γραφεῖ ἀπό τότε. Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι ἐπρόκειτο γιά ἓνα κλασικό λάθος ἀπό ἐκεῖνα πού συμβαίνουν μέσα στήν «ὀμίχλη τῆς μάχης». Κάποιος δέν εἰδοποίησε ὅτι θά ἔφταναν ἀεροσκάφη ἀπό τήν Ἑλλάδα ἢ θεώρησε ὅτι θά ἦταν καλύτερα νά μείνει μυστική ἡ ἀποστολή γιά λόγους ἀσφαλείας, ἔστω καί ἂν ἔθετε σέ κίνδυνο τίς ζωές τῶν Ἑλλήνων καταδρομέων.

Μετά ὁμως ἐπικράτησαν οἱ ἐνοχές καί ἡ ροπή πρὸς τή συγκάλυψη. Γιά νά μή φανεῖ ὅτι ὑπῆρξε ἑλληνική ἐπιχείρηση, τό ἀεροσκάφος θάφτηκε μαζί μέ τά πτώματα δεκαπέντε Ἑλλήνων. Πάνω στά συντρίμια χτίστηκε ἓνας τύμβος, ὅπου κάθε χρόνο πραγματοποιοῦνταν οἱ τελετές γιά τούς πεσόντες τῆς εἰσβολῆς. Ὑπῆρχαν ὁμως πάντοτε μῦθοι καί ψίθυροι γιά τό ἕαν τό Νορράτλας ἦταν πράγματι θαμμένο ἐκεῖ μαζί μέ τά λείψανα τῶν καταδρομέων. Κανείς δέν ἤθελε νά ἀγγίξει τό θέμα, οὔτε στήν Ἑλλάδα οὔτε στήν Κύπρο. Οἱ συγγενεῖς ἔμειναν μέ ἀναπάντητα ἐρωτήματα καί δέν μπόρεσαν ποτέ νά νιώσουν ὅτι τίμησαν ὅπως θά ἔπρεπε τούς νεκρούς τους. Ἔτσι, ἔβαλαν μιά ἄνω τελεία στό οἰκογενειακό τους δράμα.

Λίγοι ἦταν ἐκεῖνοι πού ἐπέμεναν στήν ἀνάγκη νά γίνει ἡ ἐκσκαφή καί νά διαλυθοῦν οἱ μῦθοι. Πρωταγωνιστής τῆς προσπάθειας, ἓνας Κύπριος κρατικός λειτουργός, ὁ Ξενοφῶν Καλλῆς, ὁ ὁποῖος ἔδωσε μάχη γι' αὐτό καί τελικά τό πέτυχε. Γύρισε ὅλη τήν Ἑλλάδα, συγγέντωσε γενετικό ὕλικό ἀπό τούς συγγενεῖς καί πίεσε γιά νά γίνει ἡ ἐκσκαφή. Εἶχε πάντοτε τήν ἄποψη ὅτι τό κράτος πρέπει νά φέρεται ἐντάξει σέ ἐκείνους πού ἔπεσαν γιά λογαριασμό του. Πῆρε μεγάλο ρίσκο γιατί οἱ Κασσάνδρες ἦταν πολλές καί ἰσχυρίζονταν ὅτι δέν θά βρεῖ τίποτα. Χρειάσθηκε ἐντατική ἔρευνα καί μιά συστηματική ἐκσκαφή γιά νά βγοῦν στήν ἐπιφάνεια τά συντρίμια, τά λείψανα καί οἱ ἀπαντήσεις.

Τήν περασμένη Τρίτη, ὁ πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ζήτησε συγγνώμη ἐκ μέρους τοῦ κράτους ἀπό

συνέχεια στή σελίδα 24 ➔

«Τό προσφυγικό πρόβλημα μεταφέρθηκε στην Ελλάδα»

Δηλώσεις Μέρκελ για τό κλείσιμο του βαλκανικού διαδρόμου

ΒΕΡΟΛΙΝΟ.

Δραματικές εικόνες πού καταγράφουν τή χαρά, τόν τρόμο καί τόν θάνατο στά νερά τής Μεσογείου δημοσιεύθηκαν χθές, μαζί μέ τόν απολογισμό τής προχθεσινής ημέρας: 28 νεκροί στή διάρκεια 33 επιχειρήσεων διάσωσης μέ 4.655 έπιζώντες. Μία ημέρα νωρίτερα, τή Δευτέρα, ό άριθμός τών διασωθέντων στά άνοικτά τής Λιβύης είχε φθάσει τούς 6.000.

Μέ τήν επιδείνωση του καιρού, οι απόπειρες διάσχισης τής Μεσογείου από πρόσφυγες καί μετανάστες άναμένεται νά λιγοστέψουν, όπως γίνεται κάθε χρόνο. Άλλά τό βασικό ζήτημα παραμένει. Ό επικεφαλής του Διεθνούς Όργανισμού Μετανάστευσης, Γουίλιαμ Λέισι Σουίγκ, δήλωσε χθές ότι ό γιγάντιος άριθμός τών 3.500 θανάτων στή Μεσόγειο φέτος δείχνει ότι ή Εύρώπη πρέπει νά αλλάξει προσέγγιση. «Οί νεκροί φέτος είναι περισσό-

τεροι από όσους χάσαμε ολόκληρο τό 2015 καί αυτοί ήταν περισσότεροι από τούς νεκρούς του 2014. Είναι προφανές ότι οι πολιτικές μας δέν λειτουργούν όπως θά έπρεπε, άλλως δέν θά πέθαιναν τόσοι άνθρωποι», ειπε.

Σέ αντίθεση μέ τίς διασχίσεις του Αιγαίου, τίς όποιες επιχειρούν κυρίως Σύροι, Ίρακινοί καί Άφγανοί, οι διασχίσεις τής Μεσογείου επιχειρούνται κυρίως από Άφρικανούς. Σέ συνέντευξη πού παραχώρησε στό σημερινό φύλλο τής έφημερίδας Die Zeit, ή Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ σημείωσε ότι ή Εύρώπη πρέπει νά άσχοληθει πολύ πιο ενεργά μέ τή βελτίωση τών συνθηκών ζωής στήν Αφρική.

«Είμαι πεπεισμένη ότι ή ασφάλειά μας, ή ειρηνική μας ζωή καί ή βιώσιμη ανάπτυξη σχετίζονται μέ τίς συνθήκες ζωής ανθρώπων πού ζούν πολύ μακριά

«Δέν αφήνουμε κανέναν πίσω»

→ συνέχεια από τήν σελίδα 23

τούς συγγενείς πού είχαν μεταβεί στήν Κύπρο για νά συνοδεύσουν τά αδέρφια καί τούς θείους πού έχασαν. Ό Πρόεδρος τής Έλληνικής Δημοκρατίας καί ό ύπουργός Άμυνας, μαζί μέ άλλους, τούς υποδέχθηκαν στό Τατόι μέ κάθε τιμή.

Στίς μέρες μας είναι σπάνιες οι σι-

γμές πού αισθάνεται κανείς ότι τό έλληνικό κράτος τηρεί παραδόσεις καί θεσμούς. Είναι όμως σημαντικό νά ισχύει αυτό πού θεωρείται ρουτίνα σέ άλλες χώρες, ότι δηλαδή στίς περιπτώσεις τών ανθρώπων πού τά δίνουν όλα για τήν πατρίδα, ισχύει πάντοτε τό δόγμα «δέν αφήνουμε κανέναν πίσω».

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

από ἐμᾶς», εἶπε ἡ Μέρκελ. Ἡ Γερμανίδα καγκελάριος σημείωσε ὅτι ἔχει ὀρκιστεῖ νά προστατεύει τὰ συμφέροντα τῆς Γερμανίας, ἀλλά αὐτό «δέν γίνεται ἂν ἐπικεντρωνόμαστε μόνο στήν ἴδια τή Γερμανία».

«Δέν μποροῦμε, φυσικά, νά βελτιώσουμε τόν κόσμο ἀπό τή μία ἡμέρα στήν ἄλλη. Ἀλλά ἂν θέλουμε νά προωθήσουμε τὰ γερμανικά συμφέροντα, πρέπει ρεαλιστικά νά ποῦμε ὅτι τό καλό τῆς Ἀφρικῆς εἶναι πρός τό συμφέρον τῆς Γερμανίας», εἶπε ἐνόψει τῆς περιοδείας της σέ τρεῖς ἀφρικανικές χῶρες τό Σαββατοκύριακο.

«Δέν πιστεύω ὅτι μποροῦμε νά ἐξαφανίσουμε τό πρόβλημα μέ τήν βοήθεια τῆς ἄγνοιας, τῆς ἀποστασιοποίησης καί τῆς ἀπόθησης ἀνθρώπων», εἶπε ἡ Ἄγκελα Μέρκελ. «Εἶμαι ρεαλίστρια καί αὐτή εἶναι ἡ πραγματικότητα».

Ὡς πρός τό κλείσιμο τοῦ βαλκανικοῦ διαδρόμου, ἡ Γερμανίδα καγκελά-

ριος σημείωσε ὅτι δέν ἀποτελέσσει λύση, διότι μετέφερε τό πρόβλημα στήν Ἑλλάδα. «Ἄν μέ ρωτᾶτε ἂν τό κλείσιμο τοῦ βαλκανικοῦ διαδρόμου ἔλυσε τό πρόβλημα, θά σᾶς πῶ ξεκάθαρα ὄχι», σημείωσε.

«Τίς ἐβδομάδες προτοῦ τεθεῖ σέ ἰσχύ ἡ συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας, τό κλείσιμο τοῦ βαλκανικοῦ διαδρόμου πράγματι συνεισέφερε ὥστε νά φθάσουν λιγότεροι πρόσφυγες στή Γερμανία - ἀλλά στήν Ἑλλάδα ἔφθασαν 45.000», εἶπε ἡ Ἄγκελα Μέρκελ, παρατηρώντας ὅτι ἀναλογικά μέ τόν πληθυσμό «θά ἦταν σάν νά ἔφθαναν στή Γερμανία 360.000, δηλαδή σχεδόν διπλάσιοι ἀπ' ὅσους ὑποδεχθήκαμε πέρυσι τόν Νοέμβριο, πού ἦταν ὁ πιό δύσκολος μήνας».

Τό συμπέρασμα τῆς Γερμανίδας καγκελαρίου ἦταν ὅτι μόνο ἡ συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας μπορεῖ νά φέρει βιώσιμη λύση.

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Ὁ Μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Δημήτριος

Παναγιώτατε εὐλογεῖτε,

Ἀφοῦ σᾶς εὐχαριστήσουμε ἐκ βάρους καρδίας, γιά τήν στήριξή σας, ὅλα αὐτά τά χρόνια τῶν σπουδῶν μας εἰς τήν ἀγαπημένη καί συνάμα πονεμένη Θεολογική μας σχολή, ἐπιτρέψτε μας, μέ πολλή συγκίνηση, νά ἀναφερθοῦμε, μέ λίγα λόγια, στό παλληκάρι τῆς πίστεώς μας, στόν Μεγαλομάρτυρα Δημήτριο.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος εἶναι τεράστιο δῶρο τοῦ Θεοῦ στήν οἰκουμένη καί ἰδιαιτέρως στήν Θεσσαλονίκη μας, τήν ὁποία ὑπερπροστατεύει. Πρέπει νά εἶμαστε πολύ περήφανοι καί εὐγνώμονες στόν Κύριό μας, πού μᾶς προσέφερε ἕναν τέτοιο Ἅγιο.

Ὅ,τι καί νά ποῦμε γιά κείνον θά εἶναι λίγο, ἄς προσπαθήσουμε ὁμως! Ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ προστάτης τῶν νέων, διακρίθηκε κατά τήν ἐπίγεια βιοτή του γιά τήν παρθενία του, τήν ἀνδρεία του, τήν ἀπέραντη θυσιαστική ἀγάπη του πρὸς τόν Χριστό καί τόν ἄνθρωπο. Μάλιστα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μέγας τῆς Θεσσαλονίκης, Γρηγόριος Παλαμᾶς, ὁ Ἅγιος Δημήτριος τόσο πολύ ἀγάπησε τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο, πού μέχρι τέλους, ἀκόμα καί μετά τόν μαρτυρικό θάνατό του, ἤθελε νά προσφέρει τά πάντα στόν Χριστό, γι' αὐτό ὁ Κύριος τόν ἀξίωσε νά γίνει Μυροβλήτης.

Μάλιστα, συνεχίζει ὁ Μέγας Γρηγόριος, τό μύρο τοῦ Ἁγίου ἔβγαινε σέ τόσο μεγάλη ποσότητα, πού ἔφτανε ὡς ρυάκι, μέχρι τό λιμάνι.

Ὁ λεβέντης αὐτός τῆς πίστεως ἦταν νέο παλληκάρι, παρὰ ταῦτα εἶχε σοφία μεγάλου κατά Θεόν ἀνθρώπου. Ἐμεῖς οἱ νέοι τῆς Θεσσαλονίκης τόν ἀγαπᾶμε ἀπέραντα, τόν θαυμάζουμε καί τόν ἔχουμε ἀνακηρύξει προστάτη μας, μαζί μέ τόν Ὅσιο Πορφύριο, τόν ὁποῖο ἐσεῖς Παναγιώτατε, χάριε στήν μεγάλη ἀγάπη σας πρὸς Ἐκείνον, καταστήσατε ἐπίσης προστάτη τῆς Μητροπόλεώς μας, μετά βεβαίως ἀπό τόν Ἅγιο Δημήτριο καί τόν Ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ.

Δοξάζουμε πάλιν καί πολλάκις τόν Χριστό πού μᾶς ἀξίωσε νά ζοῦμε σέ αὐτήν τήν εὐλογημένη πόλη, τήν πάλαι ποτέ συμβασιλεύουσα, τήν πόλη τοῦ Ἁγίου Δημητρίου!

Ὑποσχόμαστε, μέ τήν εὐχή σας Παναγιώτατε, ὅτι ὅσο καιρό ἐπιτρέψει ὁ Ἅγιος νά εἶμαστε πολίτες - κάτοικοι αὐτῆς τῆς πόλης, θά ἀγωνιζόμαστε μέ ὅλη μας τήν καρδιά, γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἀγία καί τῆς πατρίδος τήν Ἐλευθερία! πρὸς δόξαν Θεοῦ καί τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Καί πάλι σᾶς εὐχαριστοῦμε πάρα πολύ Παναγιώτατε. Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν! Θαυμαστός ὁ Θεός ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ! Εὐλογεῖτε.

*Μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ
Νεοί Πτυχιούχοι
Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.
τέκνα τῶν Ἁγίων Δημητρίου
καί Πορφυρίου*

Μήνυμα μαρτυρικό, από ματωμένα ράσα, γιά τόν κ. Φίλη

Πρός
Τόν Ἀξιότιμον Ὑπουργόν
Παιδείας, Ἑρευνας
καί Θρησκευμάτων
Εἰς Ἀθήνας

*Κύριε Ὑπουργέ,
Χαῖρε ἐν Κυρίῳ πάντοτε.*

Μετά τήν ἐπιστολή μου πρός τόν κ. Πρωθυπουργό, σχετικά μέ τά θέματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν, εἶπα νά μή γράψω κάτι ἄλλο.

Ὅμως μέ συγκίνηση βαθειά, ἀνέλαβα καί ὑποσχέθηκα σέ πρόσωπα τρανά, μεγάλα, μέγιστα, ἱερά νά σοῦ μεταφέρω παραγγελιά ἱερή, γεμάτη ὀδύνη ψυχῆς, ὁμως μέ πολλή ἀγάπη.

Χθές, Ὑπουργέ μου, πῆγα στήν Τριπολι καί πέρασα ἀπό ἕνα τόπο ἱερό γιά νά γονατίσω εὐλαβικά καί νά προσκυνήσω, γιατί θυμήθηκα ὅτι ἦταν παραμονή ἡμέρας μεγάλης, ἱστορικής, τρανῆς, αἱματωμένης.

Ξημέρωνε 23 Σεπτεμβρίου. Γιορτή τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς ἀπό τοὺς Τούρκους. Ἐκεῖ λοιπόν πού προσκυνοῦσα καί ἔκλεισα τά μάτια μου γιά νά προσευχηθῶ καί νά μακαρίσω ὄσους πέθαναν γιά τόν Χριστό καί τήν Πατρίδα καί τά ὀνόματά τους εἶναι γραμμένα πάνω σέ στήλη μαρμάρινη, εὐγνωμοσύνης τῶν Ἑλλήνων ἀνάθημα, τοὺς ἄκουσα νά μου μιᾶνε.

Μοῦ λέγανε κάτι γιά σένα. Μοῦ μιλάγανε ἀπό τά βᾶθη τῆς φυλακῆς τοῦ σεραγιοῦ τοῦ Πασᾶ.

Εἶχανε πάει τά μαντάτα γιά ὅσα εἶπες

γιά τήν Ἐκκλησία καί τήν συμβολή της, ντέ καί καλά, «στήν ἠθική ἔκπτωση τῆς κοινωνίας».

Μοῦ λέγανε καί κλαίγανε σάν τά μικρά παιδιά γιά τήν κατάντιά μας. Ἦταν, Ὑπουργέ μου, στά ἀλήθεια πολύ πονεμένοι γιά ὅσα εἶπες.

Εἶχαν ὁμως μιά παρηγοριά, μπᾶς καί δέν τά πιστεύεις ὅσα λές. Μήπως παρασύρθηκες καί εἶπες κάτι παρὰ πάνω στό λόγο σου.

Μοῦ μίλησαν αἰμόφυρτοι, γυμνοί, σκελετωμένοι, οἱ γίγαντες τῆς Πίστεως καί τῆς Πατρίδος, τά ἱερά σφάγια τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ἐλευθερίας, οἱ μάρτυρες Ἀρχιερεῖς καί λοιποὶ Κληρικοί, πού ἀπό τόν Μάρτιο μέχρι τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1821, τοὺς ἔτρωγαν τά σκουλήκια ζωντανούς γιά νά μπορῆς ἐσύ, γιά νά μπορῶ ἐγώ καί ὄλοι μας, νά μιᾶμε σήμερα Ἑλληνικά καί νά ἐκφραζώμαστε ἐλεύθερα, ἀκόμα καί ὑβρίζοντάς τους, χωρίς νά πληρώνωμε κανένα τίμημα.. Ἐξ ἄλλου αὐτό θά πῆ ἐλευθερία. Γι' αὐτό τό μεγάλο τῆς λευτεριᾶς πέθαναν καί αὐτοὶ πού σοῦ στέλνουν τό μήνυμα καί τόσοι ἄλλοι.

Σήμερα 23 Σεπτεμβρίου ἐπέτειο τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, ἀπό τοὺς Τούρκους, τοὺς φρικτοὺς καί βάνουσους τυράννους πού ὀδήγησαν 400 χρόνια καί πλέον μυριάδες προγόνους σου καί προγόνους μου στίς εἰρκτές, στά ἰκρῶματα, στά παλουκῶματα καί τίς σφαγές, αὐτοὶ οἱ μάρτυρες μοῦ εἶπαν νά σοῦ πῶ ὅτι:

«Μεταφέρθησαν εἰς τό κάτω μέρος τοῦ Σεραγιοῦ, εἰς δεινοτάτην καί φρικτο-

τάτην εἰρκτήν τῶν καταδίκων... Αὐτή δέ ἡ εἰρκτή περιωρισμένη εἰς ἓν δωμάτιον ἔκειτο ὑπό τό Σεράγιον ἐπί τοῦ ἐδάφους, ἀριστερῶθεν τοῦ εἰσερχομένου διά τῆς τοῦ Σεραγίου Πύλης καί δέθηκαν ὅλοι στό φοβερό κούτσουρο, εἰς τάς ὁπίας τοῦ ὁποίου εἰσήρχοντο οἱ πόδες τῶν βασανιζομένων ...Εἰσελθόντες εἰς ταύτην τήν φυλακὴν συνέδεσαν διά μακρᾶς ἀλύσεως τοὺς Ἀρχιερεῖς καί Προύχοντας τήν ἐσπέραν ἐκείνην...».

Τόσο στενά ἦταν στοιβαγμένοι μέσα στό μικρό χῶρο οἱ φυλακισμένοι, «ὥστε οὐδέ τοὺς πόδας ἠδύναντο νά ἐκτεινώσιν, ἀλλά νυχθημερόν καθήμενοι διαλέγοντο, καί οὕτως ἐκοιμῶντο ἐπί πέντε ὀλοκλήρους μῆνας, μή δυνάμενοι νά ἀνακληθῶσι ...Ἀένας ἰδρῶς ἔρρεε ποταμίδόν ἐκ τῶν σωμάτων αὐτῶν, ἐξ οὗ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν ἐσάπησαν...».

Τά ὀνόματά τους ἦταν: Ὁ Τριπολιτσᾶς Δανιήλ, ὁ Μονεμβασίας Χρῦσανθος, ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ὁ Δημητσάνης Φιλόθεος, ὁ Ναυπλίου Γρηγόριος, ὁ Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Κορινθίου Κύριλλος καί ὁ Ὁλῆνης Φιλάρετος, ὁ Παπαλέξης καί ὁ Πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἀνδρούσης, Χρῦσανθος.

Μοῦ εἶπαν νά σοῦ πῶ ὅτι εἶχαν καί συμμάρτυρες πού βεβαιώνουν τήν συμφορά, τά βάσανα, τήν πείνα, τήν δίψα, τή σήψη καί τόν θάνατο.

Ἦταν οἱ Πρόκριτοι τοῦ Μορηᾶ στό ἴδιο φρικτό κελλί καί ὑπογράφουν μαζί μέ τοὺς Δεσποτάδες τήν παραγγελιά τους σέ σένα τόν Ὑπουργό τῆς Παιδείας, Ἔρευνας καί Θρησκευμάτων.

Ἦταν οἱ Προεστοί: Ἀναστάσιος Μαυρομιχάλης, γιός τοῦ Πετρόμπεη, Ἰωάννης Τομαρᾶς, Ἀντωνάκης Καραπατᾶς, Ἰωάννης Βιλαέτης, Πανᾶγος Κυριακός,

Ἀναγνώστης Κωστόπουλος, Ἀνδρέας Καλαμογδάρης, Μῆτρος Ροδόπουλος, Σωτηράκης Μελετόπουλος, Νικόλαος Γεωργακόπουλος καί Θεόδωρος Δελγιάννης.

Μοῦ εἶπαν νά σοῦ πῶ καί κάτι ἄλλο. Ὅτι τότε πέθαναν ἐνωμένοι Ἀρχιερεῖς καί Πρόκριτοι, γιατί πίστευαν τά ἴδια γιά τόν Χριστό καί τήν Ἑλλάδα. Ἦταν ὅλοι δεμένοι στό κούτσουρο (ἔμπαιναν σέ τρυπες τά πόδια τους) μέ μιά ἀλυσίδα 100 ὀκάδες καί μέ λαίμαργιές στό λαίμοσάν τά ἄλογα. Εἶχε μπεῖ ἡ ἀλυσίδα μέχρι τό κόκκαλο καί σαπίζαμε ἀβοήθητοι.

Ἔνας, καθώς γύρισα νά φύγω μπροστά ἀπό τό μνημεῖο πού εἶναι στημένο πάνω ἀπό τόν τόπο τοῦ μαρτυρίου τους, μοῦ φώναξε: «Στάσου μή βιάζεσαι, ἔχω κάτι ξεχωριστό νά σοῦ πῶ.

Πές στόν Ὑπουργό, ὅτι μόνο δυό Δεσποτάδες, ζήσαμε καί βγήκαμε μισοπεθαμένοι... Μᾶς πῆρε ὁ Κολοκοτρώνης στόν ὦμο κλαίγοντας καί μᾶς ξάπλωσε κατά γῆς. Τόν εἶδα τόν Θεοδωρῆ πού ἔκλαιγε, ἐφίλησε στό μέτωπο τόν Δεσπότη τῆς Τριπολιτσᾶς, τόν Δανιήλ, πού ἦταν πρῶτος ξάδελφος τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε' καί τοῦ εἶπε. «Δέν στό ἔλεγα Δεσπότη μου, ὅτι θά περπατήσουμε μαζί στή λεύτερη Πατρίδα;».

–«Ποιός εἶσαι ἐσύ πού μοῦ μιλάς;», τόν ρώτησα.

«Νά πῆς στόν Ὑπουργό ὅτι μέ λένε Ἰωσήφ, εἶμαι ὁ Δεσπότης τῆς Ἀνδρούσης. Νά τοῦ πῆς ὅτι ἐκεῖ πού κάθεται τώρα, σ' αὐτή τή θέση, κάθησε γιά πρώτη φορά ἓνας ταπεινός Δεσπότης.

Ἦμουν ἐγώ ὁ Ἰωσήφ. Ἔτσι θέλησε ἡ Πατρίς, νά εἶμαι ὁ πρῶτος μνίστρος (Ὑπουργός) τῆς Θρησκείας καί τῆς Παιδείας τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος...».

Ἐκλαψα καί φίλησα τά ἅγια χώματα πού κλείνουν στά σπλάχνα τους αὐτούς τούς γιγαντόφυχους Κληρικούς, τούς ἀντιστασιακούς καί ἀνυποχώρητους, τούς Ἐθνεγέρτες καί τούς ὑποσχέθηκα ὅτι θά σοῦ πῶ τήν παραγγελιά τους σήμερα κιόλας, 23 Σεπτεμβρίου, πού γιορτάζουμε τήν ἀπελευθέρωση τῆς Τριπολιτσᾶς, πού εἶναι καί δική μου Πατρίδα, ἀπό τούς Τούρκους.

Καί ξέρεις Ὑπουργέ μου, θυμήθηκα ὅτι πρὶν ἀπό λίγες ἡμέρες συναντηθήκαμε καί μιλήσαμε, πολιτισμένα, εἶπαμε πολλά...

Θέλω τώρα μέ ἀγάπη πολλή νά σοῦ πῶ κάτι ἀκόμα.

Ἄν θέλωμε νά δοῦμε αὐτό τόν τόπο ἐλεύθερο καί ἀναστημένο, μέ κομμένες τίς ἀλυσίδες τῶν μνημονίων καί τῆς ὀποιᾶς ἄλλης σκλαβιάς, πρέπει Ἀρχιερεῖς καί Πρόκριτοι καί Λαός νά μιλάμε τήν ἴδια γλῶσσα πού μίλαγαν καί κείνοι πού μέ παρακαλέσανε νά σοῦ μεταφέρω τήν γνώμη τους.

Καί ἂν χρειασθῆ, Ὑπουργέ μου, μακάρι νά γίνῃ, νά λυτρωθοῦμε μέσα ἀπό ἓνα τέτοιο θάνατο-ἀνάσταση, κι ἂν χρειασθῆ νά πεθάνωμε ὅλοι μαζί Ἀρχιερεῖς καί Πρόκριτοι, ὅπως ἐκεῖνοι γι' αὐτό τόν τόπο, γιά κείνους, γιά μᾶς, μά πλιότερο γιά τά παιδιά μας καί τά ἐγγόνια μας, ἄς τό κάνουμε μέ χαρά.

Θυμᾶσαι, Ὑπουργέ μου, τί λέγει ὁ Παλαμᾶς.

«Χρωστᾶμε σ' ὅσους ἦρθαν, πέρασαν, θά ῥθοῦνε, θά περάσουν. Κριτές θά μᾶς δικάσουν, οἱ ἀγέννητοι, οἱ νεκροί».

Εἶπα νά πάω καί πιό πάνω ὅπου εἶναι ἓνα Μνημεῖο γιά τούς Δεσποτάδες καί

τούς Παπᾶδες τῆς Μικρασίας, τότε θυμᾶσαι τό 1922, πού σφάξαμε,... σφάξαμε οἱ Τούρκοι, Κληρο καί Λαό, σάν τά ἄρνιά.

Στήν ἄλλη μεριά, σ' αὐτό τό Μνημεῖο εἶναι γραμμένα ὀνόματα παπαδικά ἀπό τό '40 καί πιό μετά. Ἄλλά εἶναι ἀργά εἶπα. Θά μοῦ ποῦνε καί κείνοι τίποτα γιά τόν Ὑπουργό καί πῶς νά τά πῶ ὅλα, ἀφοῦ πρέπει νά τοῦ ἀφήσω λίγο χρόνο νά μελετήσῃ τό βιβλίο πού γράφει γιά τίς θυσίες τῶν Κληρικῶν στήν ἀντίσταση, τό ὅποιο τοῦ ἔστειλε ὁ Μακαριώτατος.

Πρὶν φύγω ἀπό τήν Τρίπολη, ἔκαμα τό χρέος μου νά ἀνάψω ἓνα κερί στόν Ἅγιο Παῦλο, μιά Ἐκκλησιά ἐκεῖ κοντά στό Μνημεῖο τῶν Ἀρχιερέων καί Προκριτῶν, ὄχι στόν Ἀπόστολο Παῦλο, τόν ἄλλο κ. Ὑπουργέ, ἓνα καλόγερο πού ὅταν ἦτο ἀκόμα παιδί, ἐξώμοσε, ἔγινε δηλ. Μουσουλμᾶνος (ἄχ εἶπα, ἅγιε μου, βάλε τό χέρι σου, τά παιδιά μας σήμερα μή πάθουνε τά ἴδια, κατά πῶς πᾶμε) καί μετανοίωσε καί ἔγινε Μοναχός καί τόν ἀποκεφάλισαν οἱ Τούρκοι στή μέση τῆς πόλης.

Καλόγερος - «ἐπικίνδυνος» ἦτο γιά κείνα τά χρόνια, ὅπως εἶναι «ἐπικίνδυνοι» οἱ παπᾶδες καί οἱ καλόγεροι σήμερα καί εὐτυχῶς, γιατί χωρὶς αὐτούς τούς «ἐπικίνδυνους», αὐτός ὁ τόπος λευτεριά δέν βλέπει.

Ἄναψα καί ἓνα κερί γιά σένα κ. Ὑπουργέ καί προσευχήθηκα μέ δάκρυα, μάρτυς μου Κύριος ὁ Θεός, νά ἔχῃς ὑγεία καί φωτισμό ὥστε νά πράττῃς ἀγαθά ἀπό τήν θέση πού βροῖσκεσαι.

*Μέ τμῆ, ἀγάπη καί εὐχές ἐν Κυρίῳ
† Ὁ Πατρῶν Χρυσόστομος*

ΤΙ ΚΡΥΒΕΙ Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΠΕΡΙ «ΟΥΔΕΤΕΡΟΘΡΗΣΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ»;

Τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ*

ΠΟΛΥΣ λόγος γίνεται στίς ἡμέρες μας γιὰ τό περιεχόμενο τῆς Παιδείας, γιὰ τόν χαρακτήρα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, γιὰ τήν ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος καί ἐνδεχομένως τῶν διατάξεων περὶ Παιδείας καί περὶ σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας. Μία ὀρολογία πού ἀρέσει στούς ὀπαδούς τῆς ψευδεπίγραφης προόδου εἶναι τό «οὐδετερόθρησκο σχολεῖο». Θά προσπαθήσουμε νά ἀποκρυπτογραφήσουμε τή σημασία τοῦ ὅρου καί τίς προθέσεις ἐκείνων πού τόν χρησιμοποιοῦν.

Λέγοντας οὐδετερόθρησκο ἐννοοῦν ὅτι στό ἑλληνικό σχολεῖο δέν πρέπει νά ὑπάρχουν εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἁγίων, νά μήν γίνεται προσευχή, νά μήν τονίζεται ἡ πνευματική παράδοση καί ὁ ἱστορικός ρόλος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τό δέ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά ἀποκτήσει θρησκευτολογικό-ἐγκυκλοπαιδικό περιεχόμενο ἢ ἔστω τόν πολυθρησκειακό χαρακτήρα πού ἤδη δοκιμάσθηκε σέ ὀρισμένα Γυμνάσια μέ τό ἀμφιλεγόμενο Πιλοτικό Πρόγραμμα.

Ἡ παράδοση τῆς οὐδετερόθρησκῆς παιδείας προέρχεται ἀπό τή γαλλική κοινωνία καί ἀπηρεῖ τά ἀκραία ἀντιχριστιανικά καί ἀντιεκκλησιαστικά κηρύγματα τοῦ Διαφωτισμοῦ καί τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Δέν ὑποτιμῶ τή σημασία τῶν ἰδεολογικῶν αὐτῶν ρευμάτων γιὰ τόν εὐρωπαϊκό καί τόν παγκόσμιο πολιτισμό, καλό εἶναι, ὅμως, νά θυμόμα-

στε ὅτι ὀδήγησαν σέ πολλές ἀκρότητες καί σέ κλίμα τρομοκρατίας εἰς βάρος ἀντιφρονούντων. Ἡ Γαλλική Ἐπανάσταση ἐστράφη κατά τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ κλήρου καί διέπραξε φόνους καί βιαιότητες. Ἀναμφιβόλως πολλοί Ρωμαιοκαθολικοί Ἐπίσκοποι καί ἱερεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχαν ἀποκτήσει πλοῦτο καί ἐξουσία καί εἶχαν καταστή ἀντιπαθεῖς στά μάτια τῶν φτωχῶν λαϊκῶν στρωμάτων. Αὐτή ὅμως ἡ διαπίστωση δέν δικαιολογεῖ τόν δολοφονικό πνιγμό κληρικῶν καί μοναχῶν σέ λίμνες μέ μία πέτρα στόν λαιμό οὔτε βεβαίως δικαιολογεῖ τήν κατάργηση ἐπί ἀρκετά ἔτη τοῦ Χριστιανικοῦ Ἡμερολογίου ἀπό τοὺς Γάλλους ἐπαναστάτες καί τήν ἐπίσημη λατρεία τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου ἀντί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ συνέπειες αὐτῶν τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων καί τῶν ἐσωτερικῶν συγκρούσεων ὀδήγησαν τή γαλλική κοινωνία σέ μία σαφῆ ἀπομάκρυνση ἀπό κάθε τί Χριστιανικό. Τό 1905 ψηφίσθηκε καί ἰσχύει ἀκόμη εἰδικός νόμος γιὰ τόν πλήρη χωρισμό τῆς κρατικῆς δραστηριότητος ἀπό τή σφαιρα τῶν θρησκειῶν καί τῶν πάσης μορφῆς θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων. Στά γαλλικά δημόσια σχολεῖα ἔκτοτε δέν διδάσκεται μάθημα Θρησκευτικῶν. Αὐτό, ὅμως, ἀποτελεῖ μία γαλλική ἰδιαιτερότητα καί δέν πρέπει νά προβάλλεται ὡς πρότυπο γιὰ τήν Ἑλλάδα ἢ γιὰ ἄλλες εὐρωπαϊκές κοινωνίες. Σημειῶνω ὅτι τά

* Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Χολέβας εἶναι Πολιτικός Ἐπιστήμων.

περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκουν τη διδασκαλία θρησκευτικού μαθήματος είτε άμιγως Χριστιανικού –μέ βάση την επικρατούσα θρησκεία– είτε τύποις θρησκευσιολογικού, αλλά με υπεροχική θέση των Χριστιανικών αξιών.

Ὁ μαθητής και ἡ μαθήτρια τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου δικαιούται καί ὑποχρεοῦται νά ἀκολουθεῖ τήν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση τῶν προγόνων μας καί ὄχι τόν οὐδετερόθρησκο φανατισμό τῶν Γάλλων ἐπαναστατῶν. Ἡ πατρίδα μας ἐλευθερώθηκε ἀπό συνειδητούς Χριστιανούς Ὀρθόδοξους ἀγωνιστές καί τό 1821 δέν ἔχει ιδεολογική σχέση μέ τή Γαλλική Ἐπανάσταση. Οἱ Γάλλοι ξεσηκώθηκαν ἐναντίον τῶν δικῶν τους ἀρχόντων σέ μία ἐμφύλια ἐξέγερση μέ στόχο μεταξύ ἄλλων καί τόν Ρωμαιοκαθολικό κληρο. Ἀντιθέτως ἡ δική μας ἐπανάσταση εἶχε χαρακτηρη ἀπελευθερωτικό καί ἐθνικοθρησκευτικό. Ἀγωνισθήκαμε τό 1821 κατά ἀλλοεθνῶν καί ἀλλοθρησκῶν μαζί μέ τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, γιά τήν Ἐκκλησία, ὑπό τήν Ἐκκλησία. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στή Ἀπομνημονεύματά του δηλώνει τή σαφή διαφοροποίηση μεταξύ Γαλλικῆς καί Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, στούς δέ μαθητές τοῦ πρώτου Γυμνασίου τῆς ἐλεύθερης Ἀθήνας τονίζει ὅτι καί ἐκεῖνος καί οἱ συμπολεμιστές του βροντοφώναξαν «πρῶτα ὑπέρ Πίστεως καί ὕστερα ὑπέρ Πατρίδος».

Τά Συντάγματα τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων τοῦ Ἀγῶνος ἀρχίζουν μέ τήν ἐπίκληση στήν Ἁγία Τριάδα καί γενικῶς δηλώνουν τόν σεβασμό τῶν ἀγωνιζομένων πρὸς τήν Ἐκκλησία. Μία ἀπό τίς πρώτες φροντίδες τῶν ἐπαναστατημένων Ἑλλήνων ὑπῆρξε ἡ ἴδρυση Ὑπουργείου, τό

ὁποῖο συνδύαζε τή Δημόσια Ἐκπαίδευση καί τά Ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, στήν ὁποία ὀφείλουμε τό ἐλεύθερο ἑλληνικό κράτος, εἶχε μεταξύ ἄλλων ὡς στόχο νά μποροῦν τά παιδιά μας νά διδάσκονται ἐλευθέρως καί ἀκωλύτως τήν Ὀρθόδοξη Πίστη καί τή διαχρονική ἑλληνική γλῶσσα καί Ἱστορία στή σχολεῖα. Ὁ πρῶτος Κυβερνήτης μας Ἰωάννης Καποδίστριας ὑπογράμμισε ὅτι τά θεμελιώδη μαθήματα γιά τά ἑλληνόπουλα πρέπει νά εἶναι ἡ Ὀρθόδοξη Χριστιανική Πίστη καί τά κείμενα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἄς ἀφήσουμε τήν οὐδετερόθρησκη παράδοση στούς Γάλλους, μέ σεβασμό στήν πολιτιστική ιδιοπροσωπία τους, καί ἄς κρατήσουμε γιά τά δικά μας σχολεῖα τήν Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ.

Πίσω ἀπό τήν προπαγάνδα περί οὐδετερόθρησκου σχολείου κρύβεται ἡ ἀρνητική διάθεση ἐναντι τῆς Ὀρθοδοξίας καί τῆς Ὀρθόδοξης Χριστιανικῆς ἀγωγῆς. Ὅταν στό σχολεῖο θά διδάσκονται ἰσότητα ὁ Χριστός καί ὁ Βούδας ἢ ὁ Κομφούκιος τότε αὐτό δέν εἶναι οὐδετερότητα. Εἶναι μεροληπτική κατήχηση ὑπέρ ἄλλων δοξασιῶν καί θρησκευμάτων. Τό οὐδετερόθρησκο σχολεῖο εἶναι τό προπέτασμα καπνοῦ γιά νά ἐπιχειρηθεῖ ἡ ἐπίθεση κατά τῆς Χριστιανικῆς παιδείας, τῆς οἰκογένειας καί τῶν παραδοσιακῶν αξιῶν πού ἀνθίστανται ἀκόμη στήν τालαιπωρημένη κοινωνία μας. Ἡ προπαγάνδα περί οὐδετερόθρησκου σχολείου ἀποτελεῖ προσβολή γιά τά Ὀρθόδοξα Χριστιανικά πιστεύματα τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν Ἑλλήνων. Ἀποτελεῖ ἐχθρική πράξη πρὸς τήν επικρατούσα θρησκεία, ἀμφισβήτηση τοῦ Συντάγμα-

τος καί τῶν σχετικῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καί προσβολή στή μνήμη τῶν ἐλευθερωτῶν καί ἰδρυτῶν τοῦ κράτους μας. Οὐδετερόθρησκη παιδεία σημαίνει νά κατέβει ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καί νά καλλιεργεῖται στά παιδιά μιά πολυθρησκειακή σύγχυση. Οὐδετερόθρησκη παιδεία σημαίνει σχολεῖο χωρίς πρότυπα, χωρίς ἀξίες. Σημαίνει μιά Ἑλλάδα ἀποκομμένη ἀπό τό παρελθόν της, ἄρα χωρίς προσανατολισμό γιά τό μέλλον.

Μιλῶντας στούς διδάσκοντες καί τούς φοιτητές τοῦ Πανεπιστημίου Δυτικῆς Μακεδονίας (Φλώρινα, 17.9.2005) ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐξέφρασε ἐνδιαφέροντες προβληματισμούς ἔναντι τῶν ὀπαδῶν τοῦ οὐδετερόθρησκου σχολείου: «Εἶναι δέ παρατηρητέον ὅτι οἱ παιδαγωγοί, οἱ ὁποῖοι ἐπικαλοῦνται αὐτήν τήν οὐδετερότητα καί ἔνεκα αὐτῆς ἀρνοῦνται τήν χριστιανικήν ἀγωγήν τῶν μικρῶν παιδιῶν, κατ' οὐσίαν προχωροῦν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως καί ἀνεπιγνώστως εἰς ἀντιχριστιανικήν τοποθέτησιν καί χειραγώγησιν, πρὸς τήν ὁποίαν προσωπικῶς κλίνουν. Οὗτοι συνεπεία τῆς ἀρνητικῆς στάσεως τῶν πρὸς τήν χριστιανικήν πίστιν καί ζωὴν ἀπαντοῦν εἰς τό ἔμφυτον θρησκευτικόν ἐρώτημα τῶν μικρῶν παιδιῶν κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος προκαλεῖ εἰς τήν ψυχὴν τῶν ἀμφιβολίας διὰ τήν πίστιν τοῦ οἰκογενειακοῦ καί κοινωνικοῦ τῶν περιβάλλοντος, γεγονός τό ὁποῖον δέν βοηθεῖ αὐτά εἰς τήν ψυχικήν των ἰσορροπίαν,

διότι θέτει αὐτά προῶρος πρὸ διλημμάτων πίστεως, τά ὁποῖα δέν ἔχουν τήν ὠριμότητα νά ἀντιμετωπίσουν.... Ἡ ἦν ἐπικαλοῦνται τινες οὐδετερότης τοῦ κράτους ἔναντι τῶν θρησκειακῶν μετατρέπεται, ἴσως ἀθελήτως εἰς ἐχθρότητα ἔναντι τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, διότι ἐμμέσως ἐξισώνει αὐτήν πρὸς πᾶσαν ἄλλην, ἐνῶ ἡ ὑπεροχική ἀξία τοῦ ὀρθοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι δεδομένη ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἠθικός ἀνθρωπισμός καί τά κινήματα ἐλευθερίας καί δικαιοσύνης ἔχουν ἐγκλωπῶθῃ καί ἀφομοιώσῃ τὰς πλείστας τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν τοῦ ὀρθοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ πρόσφατες ἀνακοινώσεις καί ἐπιστολές της πρὸς κάθε ἀρμόδιο ὑποστηρίζει τή διατήρησιν τῆς ἑλληνορθόδοξης παιδείας καί τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ χαρακτῆρος τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Ἄς μὴν ἐπιτρέψουμε στούς θιασῶτες τοῦ οὐδετερόθρησκου σχολείου νά ξεριζώσουν τόν Χριστό ἀπό τίς ψυχές τῶν παιδιῶν μας. Ἄς μὴν ἀποδεχθοῦμε τήν μετατροπὴ τοῦ σχολείου σέ ἐργαστήριο ἀνόσιων πειραματισμῶν καί ἐπιβολῆς ἀποτυχημένων ιδεολογιῶν. Καί ἄς μὴν λησμονοῦμε ὅτι οἱ δύο ἀνθρωποβόροι καί καταστροφικοί ὀλοκληρωτισμοί τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὁ Χιτλερισμός καί ὁ Σταλινισμός, εἶχαν ὡς ιδεολογικό ὑπόβαθρο τήν πολεμικήν κατὰ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας.

ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Σεπτεμβρίου 2016